

Vlaams
Parlement

ingediend op **812** (2020-2021) – Nr. 9
29 juni 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken
uitgebracht door Martine Fournier

over het ontwerp van programmadecreet

bij de aanpassing van de begroting 2021

Hoofdstuk 6. Mobiliteit en Openbare Werken
Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Samenstelling van de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken:

Voorzitter: Bart Claes.

Vaste leden:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors;
Bart Claes, Carmen Ryheul, Wim Verheyden;
Lode Ceyskens, Martine Fournier;
Marino Keulen, Mercedes Van Volcem;
Imade Annouri, Stijn Bex;
Els Robeyns.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Axel Ronse, Paul Van Miert;
Roosmarijn Beckers, Johan Deckmyn, Leo Pieters;
Karin Brouwers, Joke Schauvliege;
Els Ampe, Stephanie D'Hose;
Björn Rzoska, Jeremie Vaneekhout;
Annick Lambrecht.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 812** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet
 - Nr. 2 en 3: Amendementen + Erratum
 - Nr. 4 t.e.m. 8: Verslagen
- 19-A** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen

INHOUD

1. Toelichting door Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken	4
2. Bespreking	4
2.1. Algemene bespreking	4
2.2. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	4
3. Eindstemming	7
Gebruikte afkortingen	8

De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken besprak het ontwerp van programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2021 tijdens haar vergadering van 17 juni 2021. Het ontwerp van programmadecreet werd in samenhang behandeld met het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 19-A/1).

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Minister *Lydia Peeters* zegt dat via artikel 10 van het voorliggende ontwerp van programmadecreet voorgesteld wordt het oprichtingsdecreet van BAM te wijzigen zodat het mogelijk is om verbintenissen, aansprakelijkheden en schade te waarborgen die BAM is aangegaan, zal aangaan of kan oplopen. Het gaat om risico's die momenteel nog niet gekend zijn.

Artikel 15 in het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 19-A/1) maakt het mogelijk om waarborgen aan te gaan voor een bedrag van maximaal 300 miljoen euro. Om in de zomer van 2021 het deelproject Scheldetunnel-Bouwdok en de deelprojecten 3A en 3B van Rechteroever te kunnen aanvatten, dient deze bepaling in het uitgaandecreet voorzien te worden.

2. Bespreking

2.1. Algemene bespreking

Er worden geen opmerkingen geformuleerd tijdens de algemene bespreking.

2.2. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen

Hoofdstuk 6. Mobiliteit en Openbare Werken

Artikel 10

Wim Verheyden zegt dat het Rekenhof in zijn verslag over het onderzoek van de aanpassing van de Vlaamse begroting 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 20-A/1) nog geen rekening heeft kunnen houden met de dading gesloten tussen Lantis en 3M over de PFOS-vervuiling. Het Rekenhof heeft bijgevolg geen budgettaire inschatting hiervan kunnen maken. Is artikel 10 van het ontwerp van programmadecreet waarin een waarborg wordt voorzien, gelinkt aan het dossier van de PFOS-vervuiling?

De versoepeling van de voorwaarden van de bepalingen van het VCO-decreet voor de toekenning van een gewestwaarborg aan de nv Lantis roept ook bij het Rekenhof vragen op. Dit is een afwijking van de regels van het kas-, schuld- en waarborgbeheer. Het ontbreken van een maximumbedrag en de looptijd is voor het Rekenhof problematisch. Een onbepaalde waarborgverlening is erg ongewoon. Verder is de waarborg zeer ruim gedefinieerd. Het druist in tegen de bepalingen van de VCO. *Wim Verheyden* verwijst naar hoofdstuk 10 en in het bijzonder artikel 95 dat stelt dat de looptijd van een waarborg nooit de economische levensduur van het onderliggende project mag overschrijden. De Raad van State stelt dat dit moeilijk te bepalen is bij een project als Oosterweel (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 812/1, p. 75).

Wim Verheyden verwijst verder naar artikel 96 en 97 van het VCO. Een gelijkaardige bepaling werd in 2012 opgenomen voor de Tunnel Liefkenshoek nv. Maar deze moest toen zelf voor de financiering instaan en kon door die gewestwaarborg veel goedkoper lenen. Lantis kan echter al beroep doen op de centrale schuldfinanciering van de Vlaamse overheid en heeft dus dergelijke gewestwaarborg niet meer nodig. Bovendien geldt de voorgestelde waarborg ook voor aansprakelijkheden en schade en niet alleen voor verbintenissen uit leningen. De Raad van State en het Rekenhof stellen dat het begrotingsdecreet maar voor een jaar geldt, en dat het bedrag van 300 miljoen euro elk jaar opnieuw moet aangevraagd en gemotiveerd worden. Maar uit de versoepeling van de voorwaarden van de bepalingen van het VCO-decreet voor de toekenning van de gewestwaarborg aan de nv Lantis blijkt dat er geen sprake is van een maximumbedrag en bestaat het gevaar dat het bedrag die 300 miljoen ruimschoots kan overschrijden. Vermoedelijk was de Raad van State helderziend gezien de recente bekendmaking van de vervuiling rond de bedrijfsterreinen van 3M. Het zal een bijkomende kost zijn die wellicht ook een vertraging van de werken tot gevolg zal hebben. Daarbij komt een afgesloten dading waarvan minister Lydia Peeters niet op de hoogte was. Dat is niet vertrouwenwekkend voor de begroting.

Volgens het Rekenhof moet het Vlaams Parlement voldoende geïnformeerd worden over de beoogde reikwijdte van de gewestwaarborg voor de nv Lantis. De ongerustheid is ook groot sinds de laatste voortgangsrapportage in februari 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 66/7). Toen plaatste het Rekenhof heel wat vraagtekens bij de financiële haalbaarheid van de Oosterweelinvestering. Er werd opgemerkt dat de rapportage geen actuele informatie bevatte over de cofinanciering, de werking van het financieel model, de randvoorwaarden voor de toltarieven enzovoort. Het idee van een onvoorwaardelijke gewestwaarborg kwam toen niet aan bod. Het ondergraaft ook de filosofie van het taakstellend budget. De raad van bestuur kan alle kostenoverschrijdingen goedkeuren zonder dat Lantis in financiële moeilijkheden komt. Het Rekenhof sluit enige vorm van gewestwaarborg niet uit als dit wenselijk is, maar het Rekenhof heeft geen enkele informatie die daarop wijst. Dat vereist dan wel de vermelding van een maximumbedrag, de looptijd en een duidelijk omliggende reikwijdte. Een algemene waarborg is volgens Wim Verheyden ook niet wenselijk omwille van de precedentswaarde.

De antwoorden van minister Matthias Diependaele in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie over de opmerkingen van het Rekenhof hebben de Vlaams Belangfractie niet overtuigd (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 19-A/5). Kan minister Lydia Peeters meer duidelijkheid verschaffen?

Els Robeyns gaat ook in op de versoepeling van de waarborgvoorwaarden via het ontwerp van programmadecreet. Daardoor zijn enkele bepalingen uit de VCO niet meer van toepassing. Het verlenen van een onbepaalde waarborg ondermijnt de filosofie van het taakstellend budget en zet de poort open voor kostenoverschrijdingen. Het Rekenhof wijst erop dat bij de decretale machtiging het Vlaams Parlement voldoende moet worden geïnformeerd. In welke mate zal de gewaarborgde schuld van de Vlaamse en Belgische overheid beheersbaar en controleerbaar blijven door die algemene gewestwaarborg? Het is volgens haar problematisch dat via het ontwerp van programmadecreet de decretale machtiging wordt gegeven voor een onbepaalde waarborg voor bepaalde Oosterweelwerken zonder dat het parlement wordt geïnformeerd over hoe men verwacht dit onderdeel te financieren. Hoe zal de minister in de toekomst het parlement beter informeren over het financieel model en de financiële vereisten van Oosterweel?

Ook *Stijn Bex* heeft vragen bij de gewestwaarborg voor Lantis. Het Rekenhof is niet gerustgesteld over de robuustheid van het financieel model van de Oosterweelverbinding na de laatste voortgangsrapportage over het Toekomstverbond in februari 2021. Daarom vreest het Rekenhof dat de gewaarborgde schulden van de

Vlaamse en Belgische overheid onbeheersbaar en oncontroleerbaar worden. Zo'n gewestwaarborg heft de grendels van het taakstellend budget op. De Vlaamse overheid waarborgt nu al voor 12,3 miljard euro aan schulden waar door de deelprojecten Scheldetunnel en Rechteroever op korte termijn 2,6 miljard euro bijkomt.

Het Rekenhof is niet tegen een overheidswaarborg maar pleit voor een beperking van het bedrag, de reikwijdte en de looptijd van de waarborg voor BAM. Het Rekenhof gaat diametraal in tegen de Vlaamse Regering en artikel 10 van het ontwerp van programmadecreet. Door de PFOS-vervuiling roept dit nog meer vragen op. Volgens de minister is er momenteel geen enkele aanleiding waarom die gewestwaarborg wordt ingeschreven maar wil men voorbereid zijn op voorvallen in de toekomst. Is de minister er zeker van dat er zich op dit ogenblik geen adders onder het gras bevinden? Als er momenteel geen aanleiding is, waarom hierover dan niet een open debat voeren en beslissen op het moment dat het nodig is?

Minister *Lydia Peeters* benadrukt dat de ingeschreven gewestwaarborg in artikel 10 van het ontwerp van programmadecreet niets te maken heeft met het PFOS-dossier. De PFOS-vervuiling was ondertussen al gekend en bijgevolg niet meer verzekeraar. Het heeft te maken met de start van de enorme werken in de zomer van 2021 aan de Scheldetunnel-Bouwdok en de deelprojecten 3A en 3B op Rechteroever. Voor deze werken wil men verzekeringen afsluiten maar dat blijkt erg moeilijk te zijn door de omvang ervan. Daarom is het voorstel om via het programmadecreet (artikel 10) en het uitgavendecreet (artikel 15) die gewestwaarborg specifiek voor het luik verzekeringen op te nemen voor een maximumbedrag van 300 miljoen euro.

Zowel de Raad van State als het Rekenhof vragen om de waarborg te beperken. In artikel 15 van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap 2021 wordt de waarborg beperkt tot 300 miljoen euro en beperkt tot verzekeringsaspecten voor het uitvoeren van de vermelde werken. In het uitgavendecreet kan jaarlijks het bedrag van de waarborg worden opgenomen. In de vergadering van 15 juni 2021 van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie heeft minister Matthias Diependaele gezegd dat de Vlaamse Regering wil bekijken om dit maximumbedrag ook op te nemen in het programmadecreet. Minister Lydia Peeters merkt wel op dat er geen hiërarchie is tussen het uitgaven- en programmadecreet.

Het Rekenhof merkte op dat in de financiële voortgangsrapportage over het Toekomstverbond van 25 februari 2021 (*Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 66/5*) geen toelichting werd gegeven over de randvoorwaarden voor de toltarieven, de indexeringen, de rentetarieven, de verkeersstromen en de meegerekende kosten. Het Rekenhof geeft aan dat zowel in de toekomstige voortgangsrapportages als in het rapport over het kas-, schuld- en waarborgbeheer duidelijk moet worden aangegeven welke waarborg de Vlaamse Regering binnen de perken van de machtiging effectief heeft verleend. Het lijkt minister Lydia Peeters logisch dat hierover in de volgende financiële voortgangsrapportage zal worden gerapporteerd.

Dit artikel wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

Hoofdstuk 9. Inwerkingtreding

Artikel 43

Wim Verheyden wijst op de opmerkingen in het advies van de Raad van State over de bepalingen met terugwerkende kracht (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 812/1*,

p. 72) in artikel 44, tweede, derde en vierde lid¹. De spreker vindt het te gemakkelijk om hiervan gebruik te maken. Het scheidt een gevaarlijk precedent. Dit creëert onzekerheid bij burgers en medecontracten van de overheid.

Dit artikel wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 5.

3. Eindstemming

De aan de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken toegewezen hoofdstukken 6 en 9 van het ontwerp van programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2021 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 5.

Bart CLAES,
voorzitter

Martine FOURNIER,
verslaggever

¹ Het advies van de Raad van State heeft betrekking op het voorontwerp van programmadecreet. In het definitieve ontwerp van programmadecreet gaat het om artikel 43.

Gebruikte afkortingen

BAM	Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel
Lantis	Leefbaar Antwerpen door Innovatie en Samenwerken
PFOS	perfluorooctaansulfonaat
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën